

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3115/2016. (VI. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme kapcsán az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított, a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.325/2014/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság egyebekben az alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján 2015. július 2-án alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.325/2014/6. számú – részére 2015. május 4-én kézbesített – ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 1.1. A peres eljárást megelőző adóhatósági eljárás alapjául szolgáló tényállás szerint az indítványozó 2009. február 10-én megvásárolta az eljárással érintett – erdő művelési ágú – ingatlant adásvétel útján. A felek az adásvételi szerződés 7. pontjában a következő nyilatkozatot tették: „[a] felek kijelentik, hogy magyar állampolgárok, a vevő kijelenti továbbá, hogy regisztrációs igazolással rendelkező őstermelő, s nem áll tulajdonszerzési korlátozás alatt, s vállalja, hogy a most megvásárolt ingatlant 5 éven belül nem idegeníti el, s mezőgazdasági célra hasznosítja.”
- [3] Az illetékes adóhatóság az adásvételi szerződés alapján megállapította, hogy az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 26. § (1) bekezdés *p*) pontja alapján az indítványozót illetékmentesség illeti meg, és erre tekintettel nem terheli vagyonátruházási illeték-fizetési kötelezettség.
- [4] Az elsőfokú adóhatóság öt év elteltével ellenőrizte az adásvételi szerződésben vállalt kötelezettségek teljesülését, és ennek eredményeként – a 2014. április 3-án meghozott határozatával – megállapította, hogy az indítványozót 200 000 forint illetékfizetési kötelezettség terheli. Indokolása szerint ugyanis megkeresésére az illetékes kormányhivatal erdészeti igazgatósága azt a tájékoztatást adta, hogy az érintett ingatlanon található erdő vonatkozásában az indítványozó – mint erdőgazdálkodó – nincs regisztrálva, bejegyzett erdőgazdálkodóként a korábbi tulajdonos van feltüntetve. Erre tekintettel megállapította, hogy nem teljesültek az illetékmentességnek az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjában foglalt feltételei, mert az ingatlant a vállalt öt éven belül nem az indítványozó hasznosította.
- [5] Az adóhatósági eljárás folyamán az indítványozó a volt tulajdonosnak a következő szövegezésű – 2014. április 16-án kelt – teljes bizonyító erejű nyilatkozatát terjesztette elő: „[a]z adásvételi szerződésben rögzített megállapodásunk értelmében, [az indítványozó] az adásvételi szerződés aláírásával egyidejűleg, azaz 2009. február

10. napján az ingatlan birtokába lépett. Legjobb tudomásom szerint az ingatlant ez időtől kezdődően [az indítványozó] használta, hasznosította és viselte annak terheit.

[Az indítványozóval] közös mulasztásunk következménye az, hogy engem a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága nyilvántartásából a mai napig nem töröltek és a nyilvántartás adatai szerint jelenleg is én vagyok az ingatlan bejegyzett erdőgazdálkodója.

Nyilatkozom ugyanakkor arról, hogy [az indítványozó] 2009. február 10. napja óta részemre sem az Ingatlan földhasználatát, sem annak haszonélvezetét vagy használatát nem biztosította, javamra az Ingatlanon vagyoni értékű jogot nem alapított. A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságának nyilvántartásában foglaltakkal ellentétben, 2009. február 10. napja óta az Ingatlanon erdőgazdálkodási tevékenységet nem folytattok.”

- [6] A másodfokú adóhatóság a 2014. június 20-án meghozott határozatában az elsőfokú adóhatósági határozatot helybenhagyta. Indokolásában rámutatott, hogy az erdőgazdálkodói nyilvántartásba – annak konstitutív hatálya folytán – az ingatlanra vonatkozó jogokat és tényeket be kell jegyeztetni ahhoz, hogy a jogszabályban meghatározott jogkövetkezmények alkalmazhatók legyenek. „Nem elég tehát használni, művelni a földet, be is kell jegyeztetni az illetékkedvezmény elnyeréséhez, mert a bejegyzés bizonyítja hitelesen a használatot, és a bejegyzéshez fűződik az illetékmentesség mint jogkövetkezmény, az egyéb törvényi feltételek mellett”.
- [7] Rámutatott továbbá a másodfokú adóhatóság, hogy jelen esetben az indítványozó helyett a volt tulajdonos szerepelt az erdőgazdálkodói nyilvántartásban erdőgazdálkodóként, így – a nyilvántartás közhitelességéből és konstitutív jellegéből adódóan – ő tekintendő az erdei haszonvételek gyakorlójának, azaz az erdő hasznosítójának. A másodfokú adóhatóság álláspontja szerint „[b]ár helyesen hivatkozott az [indítványozó] fellebbezésében arra, hogy a közhiteles erdőgazdálkodói nyilvántartással szemben is helye van ellenbizonyításnak az [indítványozó] által becsatolt nyilatkozatok, okirati bizonyítékok a közhiteles nyilvántartásban foglaltak megdöntésére és a bejegyzéssel keletkező jogok fennállásának a bizonyítására nem alkalmasak”.
- [8] 1.2. Az indítványozó a jogerős adóhatósági határozatot keresettel megtámadta. Ebben kérte, hogy a bíróság a támadott határozatot helyezze hatályon kívül.
- [9] A bíróság az indítványozó keresetét elutasította. Indoklása szerint a bíróságnak a perben azt kellett vizsgálnia, hogy az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjában írt feltételek megvalósultak-e. Utalt arra, hogy az Itv. hivatkozott rendelkezése értelmében illetékmentességre akkor jogosult a vevő, ha a vásárolt termőföldet a vásárlástól számítva legalább öt évig nem idegeníti el, azon vagyoni értékű jogot nem alapít és egyéni vállalkozóként vagy mezőgazdasági őstermelőként a termőföldet mezőgazdasági célra hasznosítja. A bíróság szerint e rendelkezés nyelvtani értelmezéséből az következik, hogy az indítványozónak kellett az erdőt egyéni vállalkozóként vagy mezőgazdasági őstermelőként hasznosítani.
- [10] A bíróság álláspontja szerint erdőgazdálkodónak a nyilvántartásba vett személy tekinthető. Rámutatott, hogy „peradat az, hogy erdőgazdálkodóként [a volt tulajdonos] került bejegyzésre, így ő tekinthető az erdőterület használójának, valamint az erdei haszonvételek gyakorlójának, azaz az erdő hasznosítójának”. A bíróság hangsúlyozta, hogy „a használat, hasznosítás igazolására a közhiteles nyilvántartás alapján került sor, ennél fogva jogszerűen járt el az adóhatóság, amikor a nyilvántartás alapján győződött meg az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjában foglalt feltételek teljesüléséről”.
- [11] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, a XXIV. cikk (1) bekezdésének, az R) cikk (1)–(2) bekezdésének, valamint a 28. cikkének sérelmére hivatkozott.
- [12] Álláspontja szerint az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjában rögzített illetékmentességnek az a feltétele, hogy az arra jogosult regisztrációs igazolással rendelkező mezőgazdasági tevékenységet végző személy maga hasznosítsa a termőföldet, ugyanakkor nem tartalmazza azt, „és az abban foglalt feltétel nem is értelmezhető úgy, hogy az illetékmentesség igénybevételének a feltétele az erdőgazdálkodói nyilvántartásba történő szereplés”.
- [13] Utalt arra, hogy a hatályos szabályozás – az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 17. § (3) bekezdése – szerint az erdőgazdálkodói nyilvántartásban foglaltakkal szemben ellenbizonyításnak van helye. Véleménye szerint „[a]hol és amennyiben a jogalkotó a bizonyítás eme szabadságát korlátozni kívánta, ott a jogbiztonság és jogállamiság követelményét kielégítő módon, egyértelmű és taxatív felsorolással megtette”. Az Itv. érintett rendelkezésében foglalt „maga hasznosítja” törvényi feltétel bizonyíthatóságával kapcsolatban azonban nem található ilyen korlátozás.

- [14] Az indítványozó álláspontját úgy összegezte, hogy az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjában foglalt rendelkezéssel összefüggésben „a bíróság részéről az adóhatósági állásponttal megegyező megítélés ebben az ügyben már nemcsak jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent”. Ez pedig sérti a jogbiztonság követelményét, ami magában foglalja a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárást.
- [15] 1.4. Az indítványozó – hiánypótlási felhívást követően – indítványát kiegészítette, és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben megismételte a fentiekben hivatkozott érveit, míg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadta, hogy az adóhatóság indokolatlanul leszűkíti értelmezésével az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjában szereplő „maga hasznosítja” törvényi feltétel bizonyíthatóságát.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben kifejtette, hogy „[a]z adóhatósági jogszabály-értelmezés [b]íróság általi, kritika nélküli átvétele sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga[t] is”. Emellett hangsúlyozta, hogy véleménye szerint az eljáró bíróság az ügy eldöntése szempontjából releváns tényezőket (így az általa becsatolt teljes bizonyító erejű magánokiratokat) figyelmen kívül hagyta, „amely tény önmagában is a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozta”.
- [17] Konkrét ügyek megjelölése nélkül – általánosságban – utalt arra is, hogy a bíróságnak ez a gyakorlata ellentétes az Emberi Jogok Európai Bírósága által követett ítélkezési gyakorlattal is.

II.

- [18] 1. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„R) cikk (1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.
(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

- [19] 2. Az Itv. érintett – 2009. február 10-én hatályos – rendelkezése

„26. § (1) Mentés a visszterhes vagyónátruházási illeték alól:

[...]

p) a külön jogszabály alapján a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv által kiadott regisztrációs igazolással rendelkező, mezőgazdasági tevékenységet végző magánszemély termőföldvásárlása, feltéve, ha az így vásárolt termőföldet a vásárlástól számítva legalább 5 évig nem idegeníti el, azon vagyoni értékű jogot nem alapít, és egyéni vállalkozóként vagy mezőgazdasági őstermelőként a termőföldet mezőgazdasági célra hasznosítja. A feltételek vállalásáról a vagyonszerzőnek legkésőbb a fizetési meghagyás jogerőre emelkedéséig kell nyilatkoznia az állami adóhatóságnál. Ha a vagyonszerző a termőföldet az 5 év letelte előtt elidegeníti, vagy azon vagyoni értékű jogot alapít, igazolhatóan nem mezőgazdasági célra hasznosítja, az egyébként járó illeték kétszeresét kell megfizetnie”.

III.

- [20] Az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai feltételeit vizsgálta, és megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz határozott kérelmet tartalmaz [Abtv. 30. § (1) bekezdés, 52. § (1) bekezdés, 52. § (1b) bekezdés]. Az indítványozó ugyanis egyértelműen megjelölte
- a) azt a törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó jogosultságát megalapozza;
 - b) az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét;
 - c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.325/2014/6. számú ítélete];
 - d) az Alaptörvény általa megsértettnek vélt rendelkezéseit [Alaptörvény B cikk (1) bekezdés, R cikk (1)–(2) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk];
 - e) az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint
 - f) a kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [21] Az indítványozó alkotmányjogi panasza ezért a befogadhatóság formai feltételeinek eleget tesz.

IV.

- [22] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálatát követően az alkotmányjogi panasz tartalmi követelményeit vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult, mert a megelőző peres eljárásban érintett személy (peres fél) [Abtv. 27. §, 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [23] Az Alkotmánybíróság e körben mérlegelte, hogy az indítvány befogadhatóságának további tartalmi feltételei [Abtv. 27. § a) pont és 29. §] az adott ügyben fennállnak-e.
- [24] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [25] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [26] A hivatkozott rendelkezésekhez mérten az adott ügyben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [27] 1. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság ítéletének meghozatala során tévesen – *contra legem* – értelmezte az Itv. 26. § (1) bekezdés p) pontjában rögzített illetékmentességi feltételeket. Erre alapítottan állította az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésének, R cikk (1)–(2) bekezdésének, a XXIV. cikk (1) bekezdésének és a 28. cikkének a sérelmét is. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben a következőkre mutat rá.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [29] Ebből következően az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben [3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az a tény ezért, hogy az ügyben eljáró bíróság – és azt megelőzően a hatóság – az Itv. 26. § (1) bekezdés p) pontját illetően az indítványozó által helyesnek tartott értelmezéstől eltérően értelmezte az alkalmazott anyagi jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [30] A fentiek mellett az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt is, hogy az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésére – abban az összefüggésben, amint arra az indítványozó hivatkozott – nem alapítható alkotmányjogi panasz, mert az nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint ugyanis a B cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvén alapuló jogbiztonság sérelmére alapozott alkotmányjogi pa-

naszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]}.

- [31] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény R) cikk (1)–(2) bekezdésének sérelmére is. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban is arra mutat rá, hogy ezen – az Alaptörvény Alapvetés című részében található – rendelkezések sem tekinthetők Alaptörvényben biztosított jognak, így azokra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége {3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben pedig arra a következetes gyakorlatára emlékeztet, hogy az Alaptörvény e rendelkezése sem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, mert annak címzettjei a bíróságok. E rendelkezés ezért nem fogalmaz meg olyan jogot, amelyre alkotmányjogi panaszt önállóan lehetne alapítani {3231/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [7]}.
- [33] A fentiekben kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (1)–(2) bekezdésével, valamint – a törvényértelmezés kifogásolására alapított kérelem okán – a XXIV. cikk (1) bekezdésével és a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság tartalmi feltételeinek, ezért e rendelkezésekkel összefüggésben az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [34] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben azt állította, hogy az eljáró bíróság a per érdemi eldöntése szempontjából releváns tények bizonyítására az általa előterjesztett bizonyítékokat (a volt tulajdonos teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatát) figyelmen kívül hagyta, és ennek ítéletében semmilyen indokát nem adta.
- [35] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítvány – ebben a részében – felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az Abtv. 29. §-a értelmében a befogadhatóságot megalapozza, ezért vizsgálatát e tekintetben folytatta le.

V.

- [36] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [37] 1. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [38] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [39] Az Alkotmánybíróság azonban – a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben is – hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta azt is, hogy „értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jog azt a minimális tartalmi követelményt állítja az adóigazgatási eljárásban hozott határozatot felülvizsgáló bírói döntés indokolásával szemben, hogy az eljárási törvény rendel-

kezéseinek megfelelően a határozat törvényességét érintő lényeges kérdéseit kellő mélységben vizsgálja meg, és ennek indokait döntésében részletesen mutassa be.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [38]}

- [41] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében kifogásolta a bíróság – az adóhatósággal azonos – jogértelmezését, továbbá azt, hogy a bíróság indokolatlanul hagyta figyelmen kívül az általa feljánlott bizonyítási eszközöket.
- [42] Az Alkotmánybíróság az indítvány befogadásával összefüggésben tett megállapításai szerint – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) rendelkezéseit is figyelembe véve – azt, és csak azt vizsgálta, hogy a bíróság
- figyelembe vette-e és mérlegelte-e a bizonyítékok között az indítványozó által az eljárás során előterjesztett „nyilatkozatot”, és amennyiben igen, úgy
 - mérlegelése eredményének indokát adta-e az ítéletében.
- [43] A Pp. 324. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perekben a Pp. I–XIV. fejezetének rendelkezéseit a Pp. XX. fejezetében foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A Pp. hivatkozott rendelkezése alapján közigazgatási perben a per tárgya a felülvizgálni kért határozat – jelen esetben a NAV Észak-alföldi Regionális Adó Főigazgatósága 2014. június 20-án hozott 3153507079 ügyszámú másodfokú határozata –, ezért a bíróságnak a Pp. 339. § (1) bekezdése alapján e határozat jogszabálysértő voltáról kellett döntenie. A közigazgatási határozat indokolásának a vizsgált kérdés vonatkozásában releváns megállapítása szerint: „[J]elen esetben azonban az [indítványozó] helyett [az eladó] szerepelt az erdőgazdálkodói nyilvántartásban erdőgazdálkodóként, így – a nyilvántartás közhitelességéből és konstitutív jellegéből adódóan – 2009. február 10. és 2014. február 10. napja között ő tekintendő az erdei haszonvétek gyakorlójának, azaz az erdő hasznosítójának. Bár helyesen hivatkozott az [indítványozó] fellebbezésében arra, hogy a közhiteles erdőgazdálkodói nyilvántartással szemben is helye van ellenbizonyításnak az [indítványozó] által becsatolt nyilatkozatok, okirati bizonyítékok a közhiteles nyilvántartásban foglaltak megdöntésére és a bejegyzéssel keletkező jogok fennállásának a bizonyítására nem alkalmasak.”
- [44] A közigazgatási határozat jogszerűségének felülvizsgálata során a bíróság e kérdést illetően azt állapította meg, hogy „a használat, hasznosítás igazolására a közhiteles nyilvántartás alapján került sor, ennél fogva jogszerűen járt el az adóhatóság, amikor a nyilvántartás alapján győződött meg az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjában foglalt feltételek teljesüléséről”.
- [45] Az indítványozó szerint a bíróság (és az adóhatóság) a döntéshez figyelembe vehető bizonyítási eszközök indokolatlan és jogellenes szűkítésével és ez által a nyilatkozattételi jog kiüresítésével csorbította a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Megjegyzendő, hogy a bírósági eljárás során 2015. április 13-án tartott tárgyaláson a jegyzőkönyv szerint az indítványozó jogi képviselője nem a nyilatkozat figyelmen kívül hagyását kifogásolta, hanem azt, hogy azt „mégsem fogadták el”, azaz a hatósági mérlegelés eredményét.
- [46] A hatósági határozat és a bíróság ítélete alapján tehát az állapítható meg, hogy a bíróság az eljárása során „nem hagyta figyelmen kívül” a szóban forgó nyilatkozatot, hanem – figyelemmel a közigazgatási határozatok felülvizsgálata iránti eljárás sajátos szabályaira, elfogadva a felülvizsgált közigazgatási határozat szerinti mérlegelést –, jogszerűnek ítélte a közhiteles nyilvántartás adataira alapított döntést.
- [47] A bíróság tehát, bár számba vette és mérlegelte a bizonyítékok között az indítványozó által csatolt okiratot, ugyanakkor felvetődik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettségnek való megfelelés kérdése.
- [48] Az Alkotmánybíróság általánosságban hangsúlyozza: a bizonyítékok mérlegelésénél adott esetben egy konkrét ok, vagy körülmény ítéleti indokolásban való megjelölésének hiánya önmagában nem szükségképpen eredményez alaptörvény-ellenességet, és – mivel eljárása során az Alkotmánybíróság előtt mércéül kizárólag az Alaptörvény áll –, csak alapos alkotmányjogi mérlegelés után dönthető el, hogy az ítélet indokolásával kapcsolatos esetleges jogszabálysértés alaptörvény-ellenességhez vezetett-e.
- [49] Az indítványozó által támadott ítélet indokolása a per tárgyát, azaz a közigazgatási határozat jogszerűségét illetően – egyebek mellett –, megállapítja, hogy „a közigazgatási szerv a csatolt iratok és a felperesi nyilatkozatok értékelését elvégezte, azokból érdemben helytálló következtetést vont le [...]”. Az Alaptörvényből az indokolt bírói döntéshez való jog kapcsán sem vezethető le, ezért alkotmányossági szempontból sem kifogásolható az, ha a bíróság – egyetértve a hatósági határozatban foglaltakkal –, nem ismétli meg a hatóság bizonyítási cselekményeit, beleértve a hatóság által már mérlegelt bizonyítékok újramérlegelését is, illetve a bíróság által helyesen tartott hatósági indokolást.

- [50] Jelen ügyben a fentiek szerinti mérlegelés során az Alkotmánybíróság tehát azt állapította meg, hogy a támadott ítélet indokolása nem sértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [51] Végül az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy döntése nem érinti az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjának jogértelmezési kérdéseit. Kizárólag azt vizsgálta az ügyben, hogy a bíróság az eljárást – ennek keretében a bizonyítást – a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó követelményeknek megfelelően folytatta-e le.
- [52] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (1)–(2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, és a 28. cikkével összefüggésben – az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította, míg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben elutasította.

Budapest, 2016. június 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [53] Az alábbiakban kifejtett indokok miatt nem értek egyet a rendelkező rész 1. pontjában foglaltakkal.
- [54] 1. Mindenekelőtt fontosnak tartom hangsúlyozni: az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörében különös gondossággal kell értékelnie, hogy az indítványozó jogséremlme alapjogi relevanciával bír-e, és ha az ügy ezen alapjogi vetülete fennáll, az állított jogsérelem olyan súlyú-e, amely a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét megalapozza.
- [55] Ezzel összefüggésben fontosnak tartom hangsúlyozni azt is, hogy az Alkotmánybíróság nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának. Ebből következően az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével nem egyeztethető össze a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálata. Az Alkotmánybíróság ezért a bizonyítékok bírói mérlegelését nem vizsgálhatja felül, és nem foglalhat állást olyan – kizárólag törvényértelmezésen alapuló – szakjogi kérdésben sem, amely a rendes bíróságok felülbírálati jogkörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértéseket – alapjogi relevancia nélkül – nem vizsgálhatja érdemben.
- [56] 2. A bírósági peres eljárásban felmerült eljárási szabálysértéseknek kivételesen lehet alapjogi vetülete. Ez a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben merülhet fel [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [57] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [58] 2.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] egységes gyakorlattá formált.
- [59] A kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését foglalja egybe, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt

éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.

- [60] 2.2. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthesse. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést.
- [61] Az Alkotmánybíróság ezt a követelményt a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatában, a közigazgatási határozatok törvényességének ellenőrzésével összefüggésben úgy fogalmazta meg, hogy „[a] közigazgatási határozatok törvényessége bírósági ellenőrzésének szabályozásánál alkotmányos követelmény, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és kötelezettségeket az Alkotmány[ban] [...] meghatározott feltételeknek megfelelően érdemben elbírálhassa.” Az Alkotmánybíróság e határozatának indoklásában kifejtette, hogy a közigazgatási határozatok bírói ellenőrzésének alkotmányos szabályát csak a tisztességes eljáráshoz fűződő jogra tekintettel lehet értelmezni. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben úgy fogalmazott, hogy „az összes, az Alkotmányban részletezett követelmény – a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás igazságosan [...] és nyilvánosan folyjék – ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni. A közigazgatási határozatok törvényességének bírói ellenőrzése tehát alkotmányosan nem korlátozódhat a formális jogszerűség vizsgálatára. A közigazgatási perben a bíróság nincs a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz kötve, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja a közigazgatási szerv mérlegelését is.” (ABH 1997, 263, 272.)
- [62] 2.3. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában a tisztességes eljáráshoz való jogot annak egyik részjogosítványával – az indokolt bírói döntéshez való joggal – összefüggésben vizsgálta. Ebben – figyelemmel arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróság által nyújtott jogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) által biztosított jogvédelem szintje {61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 291, 321.; 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [41]} – részletesen áttekintette az EJEB-nek az indokolt bírói döntéshez való joggal kapcsolatos gyakorlatát (Indokolás [31]–[33]). Erre alapítva pedig rámutatott, hogy „[a]z indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik.” (Indokolás [33])
- [63] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}
- [64] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta a hivatkozott határozatában, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog állított sérelmének megítéléséhez szükségképpen vizsgálnia kell a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket. {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [65] Az Alkotmánybíróság tehát kizárólag akkor tud állást foglalni a támadott bírói döntés állított alaptörvény-ellenessége kérdésében, ha kellő körültekintéssel feltárja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, és a felek által az eljárás során előterjesztett kérelmeket és észrevételeket. Az indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggésben ezt a vizsgálódást az Alkotmánybíróság még akkor sem kerülheti meg, ha az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörében a rendes bíróságok felülbírálati jogköréhez képest – az 1. pontban bemutatott – korlátozott jogkörben jár el.
- [66] 3. Álláspontom szerint ugyanakkor az Alkotmánybíróság az adott ügyben ezt a vizsgálódást annak ellenére nem folytatta le, hogy az alkotmányjogi panaszt befogadta, és azt érdemben vizsgálta. Az alábbiakban részleteztek szerint az adott ügyben az Alkotmánybíróságnak fel kellett volna tárnia a jogvita természetét (3.1. pont); a felek által az eljárás során előterjesztett kérelmeket és észrevételeket (3.2. pont); és az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit (3.3. pont). A 7/2013. (III. 1.) AB határozatban hivatkozottak szerint ugyanis kizárólag ezen vizsgálódás eredményeként lehet állást foglalni az indokolt bírói döntéshez való jog állított sérelmével kapcsolatban.

- [67] 3.1. Az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjának a perrel érintett időszakban hatályos rendelkezése szerint „[m]entes a visszterhes vagyonaátruházási illeték alól a külön jogszabály alapján a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv által kiadott regisztrációs igazolással rendelkező, mezőgazdasági tevékenységet végző magán-személy termőföldvásárlása, feltéve, ha az így vásárolt termőföldet a vásárlástól számítva legalább 5 évig nem idegeníti el, azon vagyoni értékű jogot nem alapít, és egyéni vállalkozóként vagy mezőgazdasági őstermelőként a termőföldet mezőgazdasági célra hasznosítja”. Ez a szabályozás 2005. május 10-től – a rendelkezés lényegét nem érintő, a normaszöveg kisebb módosításaival – 2014. április 30-ig volt hatályban.
- [68] A hivatkozott törvényi rendelkezést az adókról, járulékokról szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi XXVI. törvény 28. §-a iktatta az Itv. rendelkezései közé. A törvény normaszöveg-javaslatához fűzött indokolás szerint „[a] törvény a személyi jövedelemadóról szóló törvény 2005. évi változásával összhangban nem csak a családi gazdálkodónak, hanem minden regisztrációs igazolással rendelkező magánszemély termőföld vásárlására illetékmentességet biztosít. A mentesség feltétele, hogy a vagyonszerző külön jogszabály alapján a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által kiadott regisztrációs igazolással rendelkezzen, továbbá, hogy a termőföldet a vásárlástól számítva legalább 5 évig nem idegeníti el, azon vagyoni értékű jogot nem alapít, és egyéni vállalkozóként vagy mezőgazdasági őstermelőként a termőföldet mezőgazdasági célra hasznosítja.”
- [69] Ebből következően a szabályozás a következő feltételek fennálltát kívánta meg az illetékmentességhez: (i) regisztrációs igazolás; (ii) elidegenítési tilalom (5 év); (iii) terhelési tilalom (vagyoni értékű jogok tekintetében); (iv) személyi minőség (egyéni vállalkozó, mezőgazdasági őstermelő, később: őstermelő, egyéni mezőgazdasági vállalkozó, családi gazdálkodó); (v) mezőgazdasági célra történő hasznosítás.
- [70] A Legfelsőbb Bíróság elvi határozatában az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjára tekintettel azt hangsúlyozta, hogy „[e] rendelkezésben az illetékmentesség feltételeként megfogalmazott »egyéni vállalkozóként vagy mezőgazdasági őstermelőként a termőföld mezőgazdasági célú hasznosítása« azt jelenti, hogy az arra jogosult regisztrációs igazolással rendelkező személynek magának kell hasznosítania a termőföldet. Az illetékmentesség az Itv. módosításáról szóló 2005. évi XXVI. törvény indokolása szerint a termőföldet kizárólag a saját maguk által művelő személyeket kívánta illetékmentességben részesíteni, ezzel segíteni termőföldvásárlásukat és gazdálkodásukat, nem pedig azokat, akik a termőföldet mással műveltetik meg.” (EBH 2007.1658.) Ennek megfelelően hangsúlyozta a Kúria is, hogy „az Itv. szerinti mentességhez a sajátjaként – közreműködő nélkül – történő hasznosítás szükséges” (Kfv.I.35.807/2012/4. számú, Kfv.I.35.335/2012/5. számú döntések).
- [71] A Kúriának egy másik ügyben azt kellett vizsgálnia, hogy megilleti-e az illetékmentesség azt a tulajdonost, aki nincs bejegyezve az erdőgazdálkodói nyilvántartásban. A meghozott ítéletében arra mutatott rá, hogy a tulajdonosok, ha érvényes jogcímen művelik a földet, illetékmentesek. Hangsúlyozta, hogy „[a]z illetékmentességhez a saját használat szükséges, ezt kell az ügyfélnek hitelt érdemlően igazolnia” (Kfv.I.35.397/2012/5. számú döntés).
- [72] A jogvita természetének vizsgálata alapján tehát azt lehet megállapítani, hogy az indítványozónak az illetékmentesség feltételei körében az adott ügyben a tényleges használatot kellett bizonyítania, vagyis nem a vagyonszerző használati jogának földhasználati lapon történő feltüntetése képezi az illetékmentesség törvényi feltételét. A jogvita érdemét illetően nincs jelentősége sem az erdőgazdálkodói minőségnek, sem az erdőgazdálkodói nyilvántartás konstitutív hatályának. (Ezeknek a kérdéseknek legfeljebb a bizonyítással összefüggésben lehet jelentősége.)
- [73] 3.2. Az adott ügyben a periratok alapján megállapítható: az indítványozó a keresetében kifejezetten hivatkozott arra az álláspontjára, amely szerint a becsatolt teljes bizonyító erejű magánokiratokkal hitelt érdemlően bizonyította, hogy az erdőgazdálkodói nyilvántartással szemben a tényleges állapot megfelel az adásvételi szerződés 7. pontjában tett – az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjára alapított – nyilatkozatának. Megállapítható továbbá, az indítványozó a per tárgyalásán is kérte, hogy a bíróság a nyilvántartás adatai mellett vizsgálja az általa előterjesztett egyéb bizonyítékokat – így például a volt tulajdonos 2014. április 16-án tett nyilatkozatát – is. Kifejezetten előadta, hogy megítélése szerint a „teteles jogi rendelkezések kiüresítésére kerül sor a perbeli esetben”, mert „ugyan van elméletileg lehetőség ellenbizonyításra a közhiteles erdőnyilvántartás adataival szemben, azonban mégsem fogadták el az eladónak és a vevőnek azt az egybehangzó nyilatkozatát, mely szerint az adásvételi szerződés megkötésével birtokba került és az erdei haszonvételeknek a szedője, illetőleg ezeknek a jogoknak a gyakorlója volt [...], vagyis ténylegesen az ő személyéhez kapcsolódott a vétel tárgyát képező ingatlannak a hasznosítása minden vonatkozásban” (10.K.27.325/2014/6. számú tárgyalási jegyzőkönyv 1. oldal).

- [74] Az Alkotmánybíróság azzal az indokkal utasította el az indítványozónak a bizonyítással összefüggésben előadott érveit, hogy a bíróság megállapította: „a közigazgatási szerv a csatolt iratok és a felperesi nyilatkozatok értékelését elvégezte, azokból érdemben helytálló következtetést vont le”. Emellett a határozat rámutat, hogy „[a]z Alaptörvényből az indokolt bírói döntéshez való jog kapcsán sem vezethető le, ezért alkotmányossági szempontból sem kifogásolható az, ha a bíróság – egyetértve a hatósági határozatban foglaltakkal –, nem ismétli meg a hatóság bizonyítási cselekményeit, beleértve a hatóság által már mérlegelt bizonyítékok újramérlegelését is, illetve a bíróság által helyesnek tartott hatósági indokolást.”
- [75] Erre tekintettel fontosnak tartom annak megvizsgálását is, hogy melyek azok az indokai a közigazgatási szervnek (NAV), amelyeket a bíróságnak nem volt szükséges megismételni. Eszerint a NAV megállapította, hogy jelen esetben „az adózó helyett [a volt tulajdonos] szerepelt az erdőgazdálkodói nyilvántartásban erdőgazdálkodóként, így – a nyilvántartás közhitelességéből, és konstitutív jellegéből adódóan – 2009. február 10. és 2014. február 10. napja között ő tekintendő az erdei haszonvételek gyakorlójának, azaz az erdő használójának. Bár helyesen hivatkozott az adózó fellebbezésében arra, hogy a közhiteles erdőgazdálkodói nyilvántartással szemben is helye van ellenbizonyításnak az adózó által becsatolt nyilatkozatok, okirati bizonyítékok a közhiteles nyilvántartásban foglaltak megdöntésére és a bejegyzéssel keletkező jogok fennállásának a bizonyítására nem alkalmasak.” (a jogerős hatósági határozat 6. oldala)
- [76] Álláspontom szerint a hatósági határozat fentiekben hivatkozott indokolásából – amellyel tehát a bíróság egyetértett – valójában nem derül ki, hogy a hatóság miért nem fogadta el az indítványozó bizonyítékait. Annyit állapított meg a hatóság, hogy a nyilvántartás tartalmának megdöntésére nem alkalmas a bizonyítási indítvány, de hogy miért, arra már nem tért ki.
- [77] 3.3. Végül, az Alkotmánybíróságnak – a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban foglaltak szerint – figyelemmel kellett volna lennie az alkalmazandó eljárési törvényekre. Az adott esetben különösen a Pp. 221. § (1) bekezdésében és a Pp. 324. § (1) bekezdésében foglaltakra.
- [78] A Pp. 324. § (1) bekezdése alapján a Pp. I–XIV. fejezet (általános) rendelkezéseit a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perekben megfelelően alkalmazni kell. Az indokolási kötelezettséggel összefüggésben a Pp. XX. fejezete nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a Pp. általános szabályait lerontaná.
- [79] A Kúria jogelődje (a Legfelsőbb Bíróság) elvi határozatában kifejezetten hangsúlyozta a következőket: „[a] Pp. 221. §-ának (1) bekezdése alapján az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tény nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a feljánlott bizonyítást mellőzte. Az ítélet írásba foglalt indokolásának kötelező része a tényállás megállapítása, az ún. jogi indokolás és a bizonyítékok értékelése. A közigazgatási perekben az ítélet tényállási részének tartalmaznia kell a kereseti kérelem függvényében, a felülvizsgálni kért határozatok, továbbá a hatóság eljárásának ismertetésén kívül azokat a tényeket is, amelyeket a bíróság a döntése meghozatalakor bizonyítottnak fogadott el.” E szempontokhoz mérten a Legfelsőbb Bíróság megállapította az adott ügyben „[a]z elsőfokú bíróság ítéletében a közigazgatási eljárást hiányosan, meg nem állapítható logikai rendszer alapján, okszerűtlenül ismertette.” Megállapította továbbá: „Az elsőfokú bíróság jogsértő álláspontja okán a Pp. 324. §-ának (1) bekezdése alapján a közigazgatási perben is alkalmazandó a Pp. 163–164. §-aiban foglaltak ellenére a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása érdekében nem rendelt el bizonyítást, és a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése ellenére nem hívta fel a felperest és az alperesi beavatkozót állításainak bizonyítására; az írásbeli nyilatkozatokban szereplő tanúk meghallgatásának fontosságára.” (EBH 2007.1662.)
- [80] A hivatkozott elvi bírósági határozat alapján a bíróság indokolása nem lehet formális. Ebből következően a bíróság nem tehet eleget az indokolási kötelezettségének azzal, hogy ítélete indokolásának tényállási részében utal az indítványozó bizonyítási indítványára, anélkül, hogy ennek értékelésére bármilyen érdemi indokot tartalmazna az ítélet.
- [81] 4. A fentiekben kifejtettekhez képest az adott esetben támadott bírói ítéletnek az ún. jogi indokolása és a bizonyítékok értékelésére vonatkozó része a következő: „[az] [ltv. 26. § (1) bekezdés p) pontjának] nyelvtani értelmezéséből tehát az következik, hogy a felperesnek kellett az erdőt egyéni vállalkozóként, vagy mezőgazdasági őstermelőként hasznosítania. Márpedig a régi erdőtvény 13. § (1) bekezdése szerint erdőgazdálkodó: az erdő

tulajdonosa, vagy az erdőgazdálkodási tevékenységet folytató jogszerű használó. Az erdőgazdálkodás fogalmát az Evt. 7. §-a fejt ki, az a régi erdőtörvény 2. §-ában foglaltak szerinti fenntartása, közcélú funkcióinak biztosítása, őrzése, védelme az erdővagyon bővítése, valamint az erdei haszonvételek gyakorlására irányuló tevékenységek összességét jelenti. Ebből következően erdőgazdálkodóként a nyilvántartásba vett személy tekinthető, aki dologi, vagy kötelmi jogcímen az erdő használatára jogosult. Peradat az, hogy erdőgazdálkodóként [a volt tulajdonos] került bejegyzésre, így ő tekinthető az erdőterület használójának, valamint az erdei haszonvételek gyakorlójának, azaz az erdő hasznosítójának. A fentiek alapján a felperes tulajdonosi jogokat gyakorolt, de a régi erdőtörvény értelmében annak nem használója, tehát nem erdőgazdálkodó. A használat, hasznosítás igazolására a közhiteles nyilvántartás alapján került sor, ennél fogva jogszerűen járt el az alperes akkor, amikor a nyilvántartás adatai alapján győződött meg az Itv. 26. § (1) bekezdés p) pontjában foglalt feltételek teljesüléséről.”

- [82] Álláspontom szerint a bírói döntés indokolása nem felel meg a Pp. 221. § (1) bekezdésében és a Legfelsőbb Bíróság EBH 2007.1662. számú elvi határozatában foglaltaknak. Abból ugyanis nem állapítható meg, hogy a bíróságnak mi volt az indítványozó által a keresetben és a tárgyaláson előadott érvekkel (3.2. pont) összefüggésben az álláspontja.
- [83] Hangsúlyozom, hogy a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét nem azért kellett volna megállapítani, mert az eljáró bíróság az eljárási (bizonyítási) szabályokat súlyosan megsértette, vagy más, kirívó jogalkalmazási hibát vétett. A bírói döntés alaptörvény-ellenessége véleményem szerint azért áll fenn, mert annak indokolásából nem állapítható meg, hogy a bíróság az indítványozó bizonyítási indítványait és észrevételeit érdemben értékelte-e, illetve ha igen, azt milyen indokok miatt utasította el. Nem állapítható meg továbbá az sem, hogy az eljáró bíróság egyáltalán mit tekintett a jogvita érdemi (az ügy anyagi jogi) kérdéseinek, és ezzel összefüggésben miért tulajdonított jelentőséget az erdőgazdálkodói nyilvántartás konstitutív hatályának, illetve az erdőgazdálkodói minőség tartalmának.
- [84] 5. Az EJEB estejoga az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. cikke, a tisztességes tárgyaláshoz való jog keretein belül foglalkozik a nemzeti bíróságok előtt folyó eljárások bizonyításának és a bizonyítékok értékelésének a kérdéseivel.
- [85] A *Vidal kontra Belgium* ügyben a Bíróság ítélete 33. pontjának első mondatában hangsúlyozza: az általános, fő szabály az, hogy a nemzeti bíróságok feladata annak eldöntése, hogy mikor szükséges valamely bizonyíték értékelése, illetőleg annak eldöntése, hogy mennyire releváns az a bizonyítási indítvány, amit a védelem előterjeszt. A második mondatban pedig az előző megállapítást pontosítva kifejti: annak eldöntése, hogy mikor van a tanú meghallgatásának – és értelemszerűen más bizonyíték elfogadásának – létjogosultsága, általános szabályként a nemzeti bíróságoknak kell állást foglalnia. [*Vidal kontra Belgium*, (12351/86), 1992. április 22., 33. bekezdés]
- [86] A Bíróság a *Wierzbicki kontra Lengyelország* ügyben hozott ítéletének 39. pontjában az alábbiakat fejtette ki. A Bíróság megállapítja továbbá, hogy a bizonyíték elfogadhatóságának, valamint a bizonyításnak a kérdéseit elsősorban a nemzeti jog szabályai határozzák meg, és ez általában azt jelenti, hogy a nemzeti bíróságok feladata az előttük lévő bizonyítékok értékelése. [*Wierzbicki kontra Lengyelország*, (24541/94), 2002. június 18., 39. bekezdés; lásd még: *Sidiropoulos és mások kontra Görögország*, (57/1997/841/1047), 1998. július 10., 45. bekezdés].
- [87] Számos határozatában megerősítette továbbá a Bíróság ezzel összefüggésben azt a követelményt is, hogy a nemzeti bíróságok kötelessége számot adni az elutasított bizonyítási indítványok elutasításának konkrét okáról.
- [88] A fentiekben hivatkozott körülmények, álláspontom szerint az indokolt bírói döntéshez való jogot sértik.

Budapest, 2016. június 13.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2160/2015.

